

Ρεπορτάζ
Ελευθερία Τσιάνου - Διεύθυνση
Καθημερινή με την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

11/4/93

ΤΟ ΘΕΜΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΙ

Μιά λίμνη εκπέμπει S.O.S.

Η αλόγιστη χρήση του νερού και η θυσία πανέμορφων λιμνών στο βωμό πρόσκαιρων σκοπιμοτήτων και ωφελιμιστικότητας ήταν - κατά κοινή διαπίστωση - ένα τραγικό λάθος παλιότερων εποχών που σε τοπικό επίπεδο τουλάχιστον γρήγορα έγινε αντιληπτό και απ' όλους διατυπώθηκε, και διατυπώνεται η άποψη: «Όχι άλλα λάθη πα».

Πόσο είμαστε όμως σε θέση να μην επαναλάβουμε τα λάθη του παρελθόντος και σήμερα τρεις δεκαετίες αργότερα μετά το 1960 που σήμανε, την πλήρη εξαφάνιση πανέμορφων υδροβιότοπων και της λίμνης Κάρλας; Μάλλον καθόλου, αν κρίνει κανείς από το γεγονός που απασχόλησε την τοπική επικαιρότητα την εβδομάδα που πέρασε:

Ενα ολόκληρο χωριό και ένας οργανισμός με την συνδρομή της Αστυνομίας και των ΜΑΤ ερίζουν για το νερό μιας πολύτιμης λίμνης που βρίσκεται σε θανάσιμο κίνδυνο, μετά από επιπόλαιες ωφελιμιστικές επεμβάσεις που έγιναν πριν τρία χρόνια και απειλείται να επαναληφθούν, αν δεν ληφθούν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία της. Και ένα είναι σίγουρο: Όταν μια λίμνη γίνεται αντικείμενο διαμάχης για την διεκδίκηση των νερών της τότε αναμφίβολα η λίμνη αυτή κινδυνεύει. Γι' αυτό άμεσα πρέπει να είναι η ευαισθητοποίηση όλων μας...

«Σταυροφορία» για τη σωτηρία της λίμνης τους ξεκίνησαν τα τρία τελευταία χρόνια οι κάτοικοι της κοινότητας Αργυροπουλίου και έρχονται σε ανοικτή διαμάχη με τον Τοπικό Οργανισμό Εγγείων Βελτιώσεων Μάτι Τυρνάβου ο οποίος με τη σειρά του διεκδικεί το νερό της λίμνης για τις αρδευτικές ανάγκες της περιοχής που καλύπτει. Κι' αυτό τη στιγμή που οι ανάγκες αυτές αυξάνονται από χρόνο σε χρόνο υπέρογκα χωρίς όμως να παρατηρείται και ο ανάλογος εμπλουτισμός της λίμνης από τις υπόγειες πηγές της και τα επιφανειακά νερά των βροχοπτώσεων.

Κι όμως κοινός στόχος και των δύο αντιμαχομένων πλευρών θα έπρεπε να είναι η μακροβιότητα της λίμνης και όχι η εύκολη και πρόχειρη λύση της αποστράγγισής της ακόμα και αν είναι αμφίβολο αν θα καλύψει τις αρδευτικές ανάγκες της φετινής χρονιάς. Και η μακροβιότητα της λίμνης είναι δυνατή, σύμφωνα με μια μελέτη που συντάχθηκε πέρυσι από ειδική ομάδα επιστημόνων με πρωτοβουλία της κοινότητας Αργυροπουλίου. Και ακόμα είναι δυνατή η ανάδειξή της σε χώρο αναψυχής με την παράλληλη διατήρηση του χαρακτήρα της σαν σημαντικού υδροβιότοπου της χώρας μας - με την συνδρομή μάλιστα προγραμμάτων της ΕΟΚ - αρκεί να υπάρχει η απαραίτητη πολιτική βούληση...

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της μελέτης, εάν η λίμνη Αργυροπούλιου προστατευθεί θα μεγαλώσει ο ρόλος της στην γενικότερη οικολογική ισορροπία, γιατί θα αποτελέσει μία αδιατάρακτη σχετικά περιοχή στην οποία θα αυξηθεί ο αριθμός της πανίδας και της χλωρίδας και θα αναβαθμιστεί η σημασία της στην ευρύτερη περιοχή.

Η έκταση του υγροβιότοπου υπολογίζεται στα 464 στρέμματα. Στην έκταση αυτή περιλαμβάνονται 230 στρέμματα που κατακλύζονται μόνιμα και 234 στρέμματα που καλύπτονται με υδρόφιλη βλάστηση.

Ο υγροβιότοπος Μάτι Τυρνάβου πρέπει να σημειωθεί ότι προϋπήρχε σαν μια μικρή φυσική λίμνη στην περιοχή που ανάδρυναν οι πηγές που είχαν αρ-

χικά παροχή 2.500 λίτρων το δευτερόλεπτο (!). Το 1958 κατασκευάστηκαν διάφορα έργα για τον έλεγχο των λιμναίων και ελωδών εκτάσεων και τη συγκέντρωση των νερών προκειμένου να αξιοποιηθούν για αρδευτικούς σκοπούς.

Έτσι κάτω απ' αυτή τη σκοπιμότητα έγιναν στην περιοχή έργα για τον έλεγχο των αναβρυζόντων νερών στο Μάτι Τυρνάβου δηλαδή ένας ρουφράκτης και μία διώρυγα εκτροπής.

Ο ρουφράκτης δημιούργησε ταμιευτήρα νερού και ευνόησε τη δημιουργία συνθηκών υγροβιότοπου όπου κυριαρχικά μεγαλουργούσε η φύση παράλληλα με την άπληστη και αδηφάγα διάθεση των κατοίκων της γύρω περιοχής

για την αξιοποίηση του νερού απ' αυτούς για αρδευτικούς λόγους.

Έτσι οι απατήσεις για τη χρήση του νερού της λίμνης καθημερινά αυξάνονται μ' αποτέλεσμα να έχει αναπτυχθεί ένα καθεστώς αντιθέσεων ανάμεσα στους κατοίκους του Αργυροπούλιου και στον οργανισμό που δημιούργησε τον ταμιευτήρα για την εκμετάλλευση του νερού.

Οι αντιθέσεις οξύνθηκαν από την εκμετάλλευση που έκαναν κάτοικοι του Αργυροπούλιου στον Ταμιευτήρα όπου δημιούργησαν εκτροφείο καραβίδας και από την έντονη ξηρασία που έπληξε τα τελευταία χρόνια το νομό μας που είχε σαν αποτέλεσμα ο ΤΟΕΒ να προδίδει υπεράντληση των διαθέσιμων υδάτων και έτσι να συμβεί το... μοιραίο: Το καλοκαίρι του 1990 η λίμνη αποξηράν-

θηκε και μαζί της καταστράφηκαν μεγάλες ποσότητες καραβίδας και ψαριών που εκτρέφονταν σ' αυτήν, ενώ υπέστη βλάβη γενικότερα το περιβάλλον γεγονός που ανάγκασε τους κατοίκους του Αργυροπούλιου να κινηθούν προς την κατεύθυνση της σύνταξης ειδικής διαχειριστικής μελέτης ώστε με τις απαραίτητες επεμβάσεις έργων να γίνει και ορθολογική εκμετάλλευση του νερού αλλά και παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Εν τω μεταξύ τα πλεονεκτήματα που διαθέτει ο υγροβιότοπος Μάτι Τυρνάβου σε σχέση με άλλους υγροβιότοπους και την ευρύτερη περιοχή είναι τα εξής:

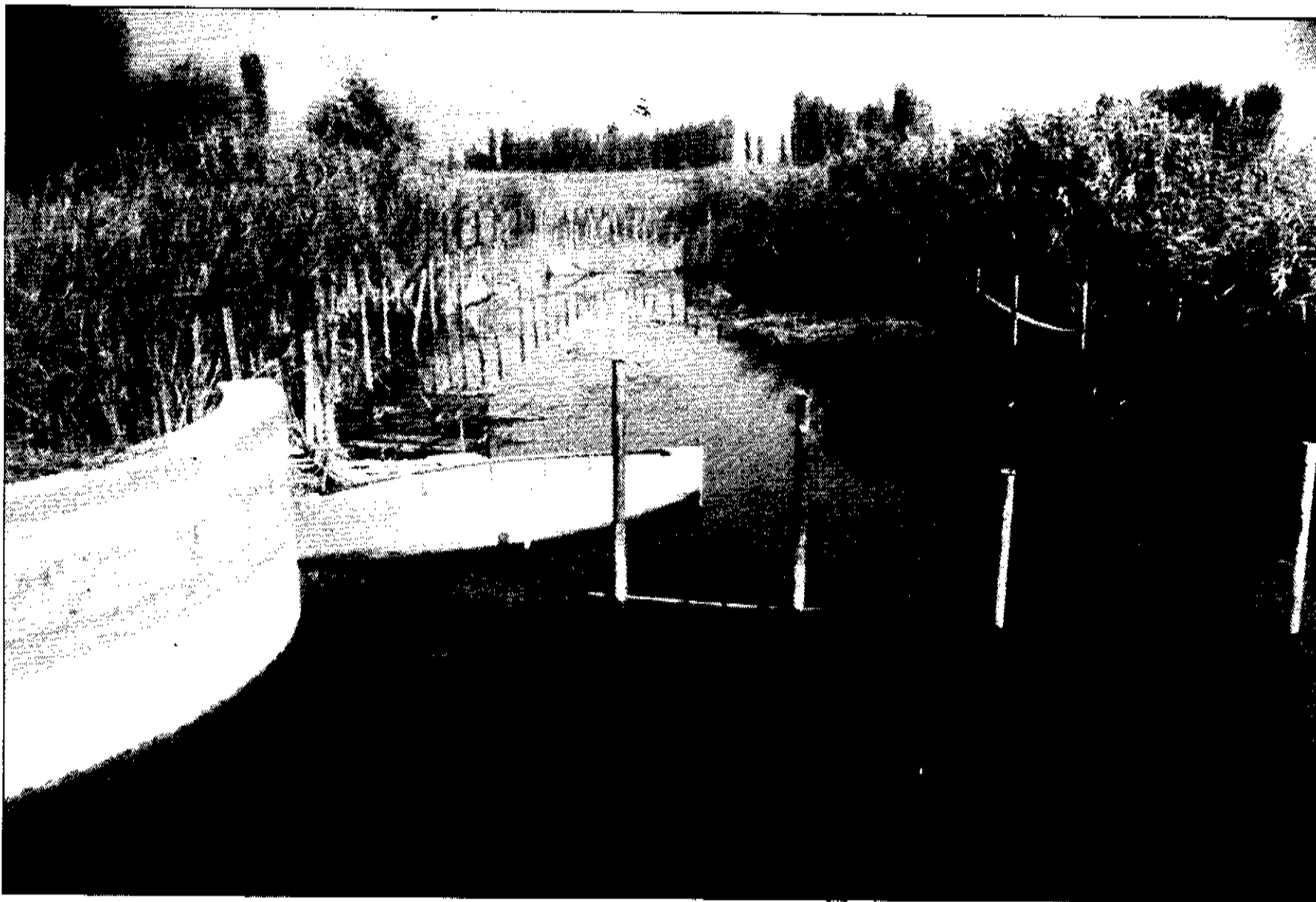
α. Διαθέτει πολύ καλής ποιότητας νερό με μικρή περιεκτικότητα σε χλωριόνια και σκληρότητα, σε αντίθεση με τα περισσότερα φυσικά νερά της χώρας μας τα οποία είναι σκληρά, λόγω των ασβεστολιθικών πετρωμάτων από τα οποία διέρχονται και με μέση ή υψηλή περιεκτικότητα σε χλωριόνια. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του το καθιστούν κατάλληλο για άρδευση καλλιεργειών και εκτροφή αλιευτικών ειδών.

β. Αποτελεί έναν από τους ελάχιστους βιότοπους της αυτόχθονης στη χώρα μας καραβίδας των γλυκών νερών. Η καραβίδα αυτή αφθονούσε παλιότερα σε πολλά ποτάμια της χώρας μας, εξολοθρεύτηκε όμως από πανώλη.

γ. Παρά το μικρό του μέγεθος φιλοξενεί μεγάλο αριθμό ειδών πανίδας ιδίως μεταναστευτικής.

δ. Σε σχέση με άλλα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας μας ο υγροβιότοπος Μάτι Τυρνάβου μαζί με τον Πηνειό ποταμό αποτελούν τα μόνα φυσικά οικοσυστήματα σ' όλη τη Θεσσαλία. Αν δε ληφθεί υπ' όψη ότι ο Πηνειός ποταμός στο μεγαλύτερο μήκος του γίνεται αντικείμενο έντονης εκμετάλλευσης και ρύπανσης η σημασία του υγροβιότοπου Αργυροπούλιου γίνεται πρωταρχική. Παράλληλα μετά την εκτεταμένη αποξήρανση λιμναίων και ελωδών εκτάσεων στη δεκαετία του '60 για τη δημιουργία καλλιεργήσιμων εκτάσεων ο υγροβιότοπος Μάτι Τυρνάβου έχει ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση της αυτόχθονης

κλωρίδας και πανίδας σ' όλη την Θεσσαλία.

Αυτή τη στιγμή ο υγροβιότοπος Μάτι Τυρνάβου διαθέτει 50 είδη ορνιθοπανίδας τα οποία προστατεύονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα μας.

Μεταξύ των ειδών που είναι πιο σπάνια στη χώρα μας αναφέρεται η παρουσία του μαυρόγυπα, των ορνέων και των κύκνων τα οποία συναντώνται σε μικρό αριθμό στον υγροβιότοπο (2-3 ζευγάρια) που όμως κυνηγούνται ανηλεώς μόλις εμφανιστούν. Ακόμα στη λίμνη ζουν εποχιακά όλα τα είδη των ερωδιών συμπεριλαμβανομένων και του νυκτοκόρακα καθώς και οι καλημάνες, ενώ σημαντική είναι η σημασία του υγροβιότοπου για τα αρπακτικά πουλιά που φωλιάζουν στον γειτονικό ορεινό όγκο και κατεβαίνουν για την εξεύρεση τροφής στη λίμνη. Επίσης εντοπίστηκε στη λίμνη η παρουσία διδρας που είναι υδρόβιο θηλαστικό που τείνει να εξαφανιστεί στη χώρα μας και προστατεύεται από διεθνείς συμβάσεις και την εθνική νομοθεσία, και ακόμα η παρουσία ερπετοπανίδας και ιδίως των υδρόβιων και κερσαίων χελωνών που απειλούνται κι' αυτές με εξαφάνιση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Βασική προϋπόθεση για την προστασία του υγροβιότοπου - όπως αναφέρεται στη μελέτη - είναι η οριοθέτηση του, ο σαφής διαχωρισμός των καλλιεργούμενων εκτάσεων από τα όρια της λίμνης και η μη υπέρβασή τους ακόμα και σε περιόδους ξηρασίας.

Για να ξεπεραστεί το κύριο πρόβλημα που υπάρχει για τη διατήρηση και προστασία του υγροβιότοπου Μάτι Τυρνάβου και είναι η μικρή χωρητικότητα του ταμιευτήρα που έχει σαν αποτέλεσμα να μην εξυπηρετείται όλη η γεωργική γη της ευρύτερης περιοχής, η μελέτη προτείνει να γίνουν:

- Σοβαρά αρδευτικά έργα ώστε να συγκρατηθούν οι χειμερινές παροχές και να αξιοποιηθούν στην αρδευτική περίοδο.

- Πρόγραμμα γεωτρήσεων που προβλέπονται από την ΥΕΒ κατόπιν της λίμνης.

Ακόμα προτείνεται για την αξιοποίηση της περιοχής γύρω από την λίμνη:

- Ο αποτελεσματικός έλεγχος του κυνηγιού που ασκείται σήμερα στην περιοχή προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των ειδών ορνιθοπανίδας.

- Η εκτατική και εντατική εκτροφή της αυτόχθονης καραβίδας του γλυκού νερού. Μάλιστα συνιστάται η δημιουργία αναπαραγωγικού σταθμού καραβίδας για να πωλείται γόνος και σ' άλλες λίμνες.

- Η δημιουργία χώρων αναψυχής στην περιοχή με τα πλατάνια που φαίνεται από το δρόμο με κατάλληλη διαμόρφωση (ξύλινα παγκάκια, αναψυκτήριο), κ.λ.π. για την προσέλκυση επισκεπτών από τη γύρω περιοχή και τη Λάρισα.

ρια.

- Η εγκατάσταση μίας ακόμα - παραδοσιακής νεροτριβής στο τμήμα κάτω του θυροφράγματος για την εκμετάλλευση υπερχειλιζόντων νερών.

- Η εξασφάλιση μιας ελάχιστης στάθμης νερού 1,70 μ. και παροχής νερού στην παλιά και κατώτερη στάθμη της λίμνης και η κατασκευή αναβαθμιδών παράλληλα μ' αυτή που θα επιτρέψει την επαναποίκιση της λίμνης με χέλια και την αύξηση του εισοδήματος των μελών του Αλιευτικού Συνεταιρισμού Αργυροπούλιου.

- Κατάργηση του συνόλου των αντλιοστασίων που βρίσκονται στην παραλίμνια έκταση και απόληψη νερού που να γίνεται μόνο κατόπιν του θυροφράγματος.

- Απαγόρευση του κυνηγιού και της

αλίευσης στην περιοχή του υγροβιότοπου για μια πενταετία.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Όπως επισημαίνεται υπάρχουν δυνατότητες για την υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων με χρηματοδότηση μέσω κατάλληλων προγραμμάτων της ΕΟΚ και συγκεκριμένα:

Η 16η Δ/ση της ΕΟΚ χορηγεί μεγάλα ποσά για τεκμηριωμένες προτάσεις αναβάθμισης και προστασίας υγροβιότοπων. Ακόμα οι προτεινόμενες μονάδες υδατοκαλλιεργειών επιδοτούνται με ποσοστό έως 55% από την ΕΟΚ και το ελληνικό δημόσιο με βάση τον κανονισμό 4028/ΕΟΚ. Επίσης η κατασκευή έργων προστασίας του περιβάλλοντος μπορεί να ενταχθεί σε ειδικά προγράμματα της ΕΟΚ για το Περιβάλλον (LIFE, ENVIREG και MEDSPA κ.λ.π.).

